

متن پیاده سازی شده

بسم الله الرحمن الرحيم

دیروز ما بحث توحید تشریحی را مطرح کردیم و گفتیم شارع می تواند تشریح را واگذار کند و عرض شد واگذاری به دو صورت است:

صورت اول: واگذاری در حیطه شریعت مثل ولایت فقیه، حاکم، عدول مومنین و فساق مومنین و... ولی عرض شد این را مسامحاً می گوئیم تشریح، چرا که این چیزی غیر از حکم شارع نیست. آن چیزی که بسیار محل بحث است این است.

آیا خداوند متعال که قانون گذاری فقط حق اوست آیا امکان دارد قانون گذاری مثل قانون گذاری خودش را به دیگران اعطاء کند؛ مثلاً به پیغمبر فرموده باشد ای پیامبر تو کاملاً آزاد هستی در تشریح و هر طور که دلت می خواهد در احکام تصرف کن مثلاً من 10 رکعت نماز را واجب کردم تو اگر دوست داری بیشترش کن البته این هم باذن الله است و این قسم است که حقیقتش قانون گذاری است.

آنچه از ادله به دست می آید این است که این قسم دوم را نبی مکرم داشته اند و لذا می گویند فرض الله و فرض النبی. در روایات داریم که به دستور پیامبر مکرم به نمازهای 2 رکعتی افزوده شد.

در مورد ائمه شدیداً محل بحث است؛ برخی روایات شدیداً منکر این شان است و ائمه را به عنوان مبینان شریعت معرفی می کند مفسر شریعت معرفی می کند و... .

البته در این بحث احتیاط راه ندارد چون احتیاط یا سر از کوتاهی در حق ائمه در می آورد و یا سر از غلو و... . شیخ مفید و صدوق در این مورد با هم اختلاف داشته اند و بحث های را با هم داشته اند.

اختلافات فضل بن شاذان با نماینده امام عسکری هم ریشه در همین اختلافات دارد.

البته فارغ از این اختلافات این شان دیگر بر احدی ثابت نیست حتی فقیه. برنامه ریزی را عقلاً هم می توانند انجام دهند اما بحث تشریح فقط مخصوص به خداوند و کسانی که خداوند حق تشریح را به آنها واگذار کرده است می باشد.

بله در مرحله برنامه ریزی عقلاً و... می توانند دخالت کنند مثلاً در رابطه با تعامل با کشورهای غیر مسلمان مثلاً می توانند طبق آیه لن يجعل الله للكافرين على المؤمنين سبيلا روابط را تعیین کنند.

آنچه مسلم است تشریح به معنای قانون گذاری، فقط در انحصار خدا یا نهادی (شخصیتی) که خداوند تعیین کند می باشد. برخی از آیه (اليوم اكملت لكم دينكم) بر نفی ولایت تشریحی ائمه استدلال کرده اند ولی ما گفته ایم که این استدلال درست نمی باشد.

مرحوم گلپایگانی به مرحوم امام نامه زدند و به کار مجلس اشکال گرفتند و آن را قانون گذاری دانسته اند اما مرحوم امام کار مجلس را برنامه ریزی می دانست نه قانون گذاری؛ البته هر دو بزرگوار مفروضشان این بود که قانون گذاری فقط مخصوص خدا و کسانی که خدا حق تشریح را به آنها واگذار کرده است می باشد.

اصل اینکه مالیات بر چه چیزهای بگیریم، قانون گذاری است اما نحوه گرفتن و... جزء برنامه ریزی است و قانون گذاری نمی باشد؛ و در زمان مشروطه هم این دعوا مطرح بوده است.

بحث های گمرک، مالیات، مجلس و... در زمان مشروطه کامل ذکر شده است و اختلافات علما سر این مباحث بوده است. به مناسبت بحث تشریح شایسته است مفاهیمی مثل بدعت، قول بغیر علم، اضطرار و... بررسی شود

لذا در مورد مفهوم شناسی این واژه ها باید بحث کنیم.

اولین واژه تشریح است:

مرحوم امام: ادخال ما لیس من الدین فی الدین ولذا با بدعت یکی می دانند اما نائینی معتقد است تشریح اسناد ما لم یعلم کونه من الشارع الی الشارع. حال فرق این دو در جلسه آینده مطرح می شود.

الحمد لله رب العالمین